

Welkom op Scherpenberg en Majuba!

Een natuurgebied van Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen

Routes

In het gebied zijn twee wandelroutes uitgezet:

- Gele route, 6 km (1 t/m 10).
- Rode route, 3 km (1, 11 en 12).

Algemeen

Scherpenberg bestaat voornamelijk uit gevarieerd bos met in- en uitheemse houtsoorten. Er staan veel spontaan opgekomen douglasbomen. Majuba bestaat uit licht heuvelachtig bosgebied met veel grove den en in de oudere bosgedeelten onderbegroeiing van struik- en kraaiheide, dopheide, kortsmossen, blauwe en rode bosbes. Op veel plaatsen hebben berken een fraaie onderetage gevormd. Bij elkaar is het gebied 300 ha groot.

Geschiedenis

We vinden op Scherpenberg en Majuba prehistorische grafheuvels. Al sinds de Veluwe werd bewoond, is steeds meer bos gekapt om akkers aan te leggen en van het hout houtschool te branden. Door het kappen van het bos en het grazen van vee werden de bossen steeds opener en begon er heide te groeien. Scherpenberg en Majuba maakten destijds deel uit van de onafzienbare Woldbergse Heide, tussen Epe, Tongeren en 't Harde. Rond 1850 is begonnen met het herbebossen van het gebied. Na diverse pogingen is men omstreeks 1915 drastisch te werk gegaan. Tot vijftig à zestig centimeter diepte is het gebied omgespit en vervolgens geplant met grove den. Wij hebben een deel van het gebied in 1980 verworven van de familie Doedes Breuning ten Cate. Sindsdien is het nog aanzienlijk uitgebreid, onder andere door aankopen van de erven Kusters.

1 Bosreservaat

Scherpenberg en Majuba zijn gedeeltelijk aangewezen als bosreservaat, er wordt niet ingegrepen. Verspreid zie je diverse open plekken. Hier is halverwege de jaren '90 gekapt om een natuurlijker uitgangssituatie te creëren. Ook uitheemse boomsoorten (exoten) als douglas en lariks zijn toen verwijderd, omdat deze zonder beheer teveel gaan overheersen. Op de open plekken zijn

her en der enkele wintereiken geplant. Inmiddels is er veel natuurlijke verjonging aanwezig van grove den en berk en krijgt het bos steeds meer een natuurlijk karakter. Ook dood hout hoort daarbij. Veel planten en dieren zijn afhankelijk van dood hout, denk bijvoorbeeld aan paddestoelen.

2 Grove dennen

Het grove dennenbos aan weerszijden van het pad is niet aangeplant, maar spontaan ontstaan uit natuurlijke opslag op de voormalige heide. Er staan grillig gevormde vliegdennen van verschillende leeftijden. Ook dit deel van het gebied is bosreservaat. Natuurlijke ontwikkelingen en processen krijgen hier alle ruimte.

3 Exoten

Hier eindigt het bosreservaat. Op deze plek zijn exoten als douglas gekapt, zodat zij zich niet kunnen uitzaaien en de overhand kunnen krijgen in het bosreservaat.

4 Multifunctioneel

Het deel van het bos waar je nu doorheen loopt is multifunctioneel. Hier is ruimte voor zowel natuur, recreatie als houtproductie. Ook exoten hebben een plaats in dit bos. Wij streven ernaar het bos hier natuurlijker te maken, met meer inheemse loofbomen en meer structuurvariatie.

5 Edelherten

Op Scherpenberg en Majuba komen reeën, wilde zwijnen en ook edelherten voor. Zogenaamde 'veegbomen' laten zien waar de edelherten hun soms wel 10 kilo wegende gewei langs hebben geschuurd. Als het gewei in juli volgroeid is begint de huid eromheen af te sterven. Het fluwelige vel laat los, er komen vliegen op af en de franjes beginnen te jeuken.

Door met hun gewei langs bomen te schuren proberen ze de vellen kwijt te raken. Met het schone, harde gewei zijn ze klaar voor de jaarlijkse bronsttijd in september/oktober. En als die weer achter de rug is valt het hele gewei eraf, in februari/maart. Een nieuw exemplaar groeit vanzelf weer aan.

6 Beuken

Naast naaldbomen komen op Scherpenberg en Majuba ook steeds meer loofbomen voor. U loopt hier door een beukenbos. Naast soorten als eik, berk en lijsterbes is ook de beuk inheems.

7 Toekomstbomen

In het gebied zie je bomen die gemarkeerd zijn met een stip. De bomen met een blauwe stip zijn 'toekomstbomen'. Dit zijn mooie, gezonde exemplaren die gespaard worden. Bij een dunning gaat een deel van de bomen er tussenuit; bomen die een nog betere boom in de weg staan. De groei van de beste of meest gewenste

bomen wordt zo bevorderd. Ze krijgen meer licht en groeiruimte en worden daardoor dikker. Het bos is hierdoor beter bestand tegen stormen en insectenaantasting. Door het bos te dunnen valt er ook meer licht op de bodem waardoor er ook een struiklaag en een kruidenbegroeiing kan ontstaan. Het bos wordt daardoor fraaier en soortenrijker.

8 Wilde zwijnen

U ziet hier wissels en wroetplekken van wilde zwijnen. Wilde zwijnen gaan meestal met de hele familie (rotte) samen op zoek naar eten. Al wroetend en gravend speuren ze in de bosbodem naar voedsel. Hun favoriete voedsel bestaat vooral uit wortels van loofbomen en varens, grassen, vruchten en mast (eikels en beukenootjes). Ook dierlijk voedsel zoals jonge zoogdieren en larven en insecten behoren tot hun menu.

9 Grafheuvels

Voor u ziet u één van de drie grafheuvels in het gebied. Onze verre voorouders markeerden de graven van overledenen door het opwerpen van een heuvel. De grafheuvels op Scherpenberg en Majuba dateren uit de bronstijd en zijn tussen de 2000 en 5000 jaar oud. Veel grafheuvels werden oorspronkelijk opgeworpen op markante punten in een open landschap. In de loop der eeuwen zijn ze echter vaak overwoekerd met bomen en struiken. De grafheuvels worden zoveel mogelijk vrij gehouden van begroeiing.

10 Celtic Fields

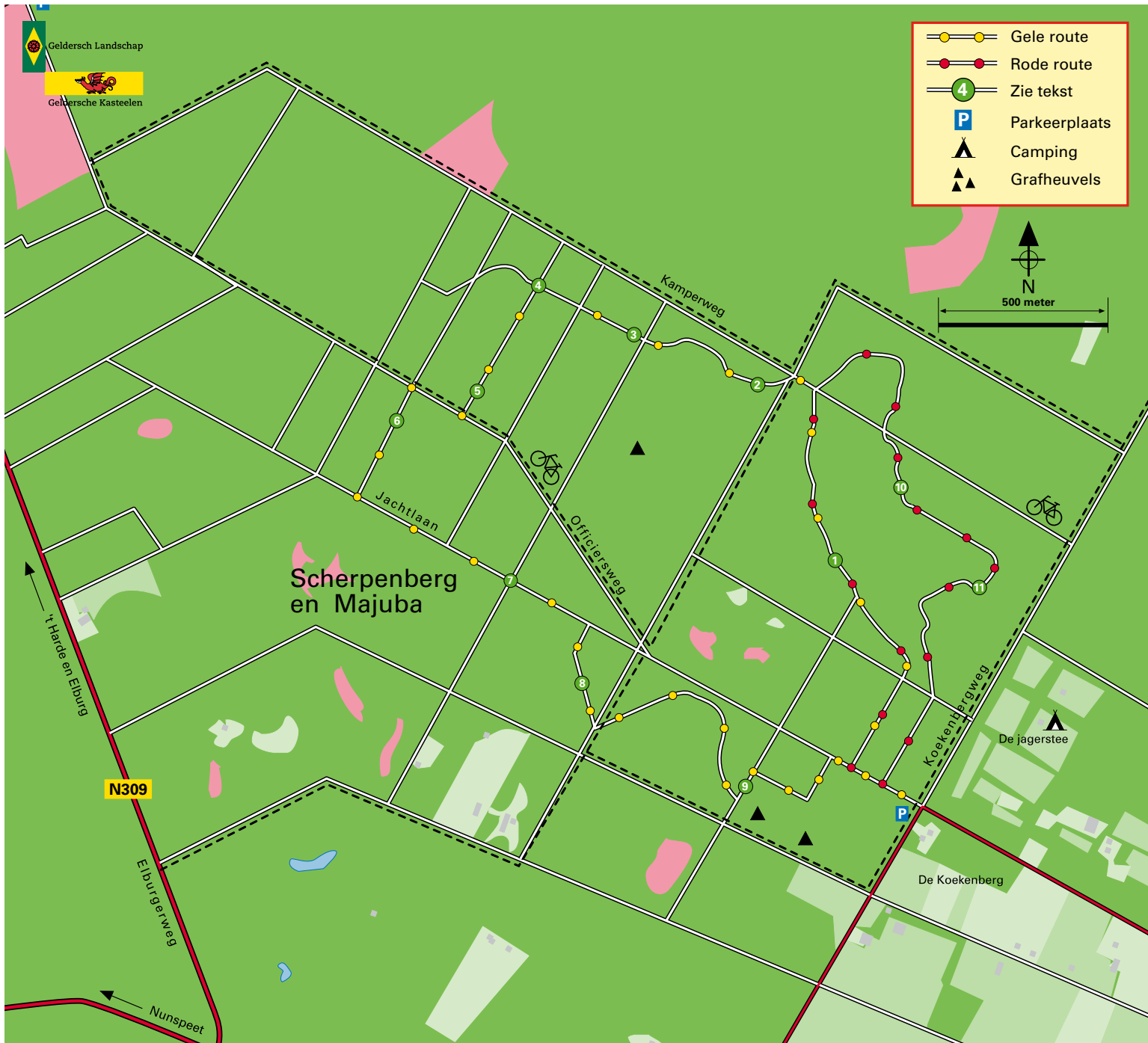
Noordoostelijk van de grafheuvels in het bos, richting parkeerplaats, liggen enkele zogenaamde Celtic Fields. Deze akkertypen van ca. 40 bij 40 meter en omringd met wallen waren in gebruik vanaf het begin van de IJzertijd, rond 800 v.Chr., tot enkele eeuwen na Christus. De tand des tijds heeft de akkertjes grotendeels verborgen, ze zijn moeilijk te traceren, maar als je goed kijkt, kun je de wallen nog als lichte golven in het bos zien.

11 Goede dekking

Ondanks dat hier vrij veel wandelaars en fietsers komen, leven in dit deel van het gebied wilde zwijnen, reeën en ook edelherten. Doordat de begroeiing vrij dicht is vinden ze hier een goede dekking. Overdag rusten de dieren hier in en tegen de schemer worden ze actief.

12 Rijke ondergroei

U ziet hier een rijke onderbegroeiing met blauwe en rode bosbes, vossenbes en diverse heidesoorten. Met name de donkergroene plekken met kraaiheide vallen op. Er zijn ook enkele open plekken met struik- en dopheide. Daarnaast ziet u hier steeds meer spontane opslag van eik en beuk.

Honden

Aangelijnd toegestaan.

Toegankelijkheid

Het gebied is opengesteld op wegen en paden voor wandelaars en fietsers, van zonsopkomst tot zonsondergang.

De (onverharde) wandelroutes zijn niet geschikt voor invaliden en kinderwagens.

Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

Niet bereikbaar met het openbaar vervoer.

Eigen vervoer

A50, afslag Epe richting Nunspeet. Na 2 km op de Tongerense weg afslaan naar de Koekenbergweg.

Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen

Postbus 7005

6801 HA Arnhem

Telefoon (026) 355 25 55 (kantooruren)

www.mooigelderland.nl

